

Одлуком Наставно-научног вијећа Педагошког факултета Бијељина, Универзитета у Источном Сарајеву, број 01-524 од 15.06.2021. године, именована је Комисија за оцјену урађене докторске дисертације кандидата Милице Петрић под насловом "Амбијентална настава у функцији унапређења знања ученика из природе и друштва".

(у даљем тексту: Комисија)¹ у сљедећем саставу:

1. *др Александра Шиндић-Радић*, редовни професор - *предсједник*
2. *др Миленко Ђурчић*, professor emeritus - *ментор*
3. *др Стево Пашалић*, редовни професор - *члан*
4. *др Слађана Петронић*, редовни професор - *члан*
5. *др Драгана Радивојевић*, доцент - *члан*

Комисија прегледала је и оцијенила докторску дисертацију и о томе подноси Наставно-научном вијећу Педагошког факултета у Бијељини, Универзитета у Источном Сарајеву следећи

ИЗВЈЕШТАЈ **о оцјени урађене докторске дисертације**

1. Значај и допринос докторске дисертације са становишта актуелног стања у одређеној научној области

Кандидат је током научног истраживања испитао могућности примјене амбијенталне наставе у функцији унапређења знања ученика у млађим разредима основне школе и утврдио његове ефекте на квалитет и трајност стечених знања из области природе и друштва у млађим разредима основне школе. Научно истраживање кандидат је реализовао кроз два сегмента: теоријски и емпиријски. Теоријски дио је усмјерен на истраживање амбијенталне наставе у две перспективе: дијахроној и синхроној. У дијахроној перспективи кандидат је истраживао теоријска утемељења и полазишта амбијенталне наставе, њен настанак и историјски развој, а у синхроној перспективи испитивао је савремену наставу и примјену амбијенталне наставе у наставној пракси у свету и код нас.

Анализирани су различити методички модели у којима се наставни садржаји из предмета Природа и друштво реализују посредством амбијенталне наставе. У другом, емпиријском дијелу рада, испитивао је могућности примјене амбијенталне наставе у настави природе и друштва и утврђивао ефекте таквог начина рада на квалитет и трајност знања из области природе и друштва у односу на знања која су стечена на постојећи, уобичајени начин рада у основној школи. Такође, испитивао је и мишљења учитеља о значају, улози и могућностима примјене амбијенталне наставе у настави природе и друштва у млађим разредима основне школе, као и мишљења ученика млађих разреда основне школе након примјене амбијенталне наставе о примјењеном методичком приступу у настави природе и друштва.

Прегледом релевантне литературе утврђена је значајна улога амбијенталне наставе која се огледа у стицању и формирању цјеловитијих знања код ученика, стога кандидат истраживање темељи на ставу да реализација наставних садржаја предмета Природа и друштво у млађим разредима основне школе посредством амбијенталне наставе позитивно утиче на повећање

¹Комисија има најмање три члана од којих најмање један није у радном односу на Универзитету

квалитета и трајности ученичких знања из области природе и друштва.

У савременој настави инсистира се на повезивању знања, активном положају ученика у процесу образовања и његовом оспособљавању за самообразовање. У методичкој теорији описан је велики број могућности и методичких поступака у реализацији наставних садржаја из предмета Природа и друштво у млађим разредима основне школе. Једна од могућности је и тема овог рада, а односи се на сагледавање садашњег стања и претпоставки за реализацију амбијенталне наставе природе и друштва и испитивање утицаја ове врсте наставе на унапређење и трајност стеченог знања из природе и друштва код ученика млађих разреда основне школе.

2. Оцјену да је урађена докторска дисертација резултат оригиналног научног рада кандидата у одговарајућој научној области

Урађена докторска дисертација МСц Милице Петрић *Амбијентална настава у функцији унапређења знања ученика из природе и друштва* представља оригиналан научно-истраживачки рад, урађен по свим принципима научно-истраживачког рада уз примјену одговарајућих научних метода.

У методолошком приступу емпиријског дела истраживања, а у складу са природом проблема, предметом, циљем и задацима истраживања, те постављеним хипотезама, доминантно је примјењена метода експеримента са паралелним групама (експериментална и контролна), дескриптивна метода и метода теоријске анализе.

Метода теоријске анализе кориштена је током теоријског приступа проблему како би се сагледала педагошка документација, подаци о општем успјеху и оцјенама ученика из предмета Природа и друштво, наставни програм за млађе разреде основне школе и уџбеници, радни листови и приручници који се користе у настави природе и друштва. Метода је примјењена и током прикупљања, обраде и интерпретације добијених резултата истраживања.

Експериментална метода је доминантна у модалитету експеримента са паралелним групама како би се утврдило у којој мјери примјена амбијенталне наставе у настави природе и друштва утиче и доприноси унапређењу квалитета и трајности усвојеног знања ученика. Експериментални програм садржи посебно припремљене моделе часова који укључују амбијенталну наставу наставним садржајима из природе и друштва.

Метода дескриптивне анализе кориштена је приликом анкетања ученика и анкетања наставника како би се утврдило њихово мишљење о примјењеном моделу учења.

Од научно-истраживачких *техника* примјењени се тестирање и анкетања.

Кориштени су слиједећи *инструменти*: иницијални тест, финални тест и ретест. Испитивање квалитета и унапређења знања вршено је иницијалним и финалним тестовима знања посебно конструисаним за потребе овог истраживања. Ретестом, који је реализован два мјесеца након финалног тестирања, код обе групе испитаника, сагледана је трајност знања из природе и друштва код ученика под утицајем експерименталног програма. Техником анкетања сагледана су мишљења ученика о амбијенталној настави у настави природе и друштва. Упитник се састојао од 12 питања затвореног типа.

На узорку наставника кориштено је анкетања како би се испитала њихова мишљења о значају и могућностима примјене амбијенталне наставе у настави природе и друштва. Упитник за учитеље садржао је, поред 4 питања општег карактера, и 8 питања којима се испитују мишљења.

Имајући на уму претходно наведене и друге факторе, Комисија је закључила да је докторска дисертација МСц Милице Петрић резултат самосталног и оригиналног истраживања које је коректно методолошки конциптирано и реализовано у складу са основним методолошким стандардима.

3. Преглед остварених резултата рада кандидата у одређеној научној области

Кандидат МСц Милица Петрић, у досадашњем раду се бавила истраживачким и стручним радом из области коју третира докторска дисертација. Савладала је основне

методе планирања и извођења експеримента, анализе података, као и извођење закључака на основу нових података, анализе научне литературе и писања научног рада. Досадашња истраживања кандидата дају значајну основу неопходну да се бави научно-истраживачким радом и израдом докторске дисертације. Наслов докторске дисертације јасан је и одговара реализованим активностима на изради докторске дисертације, циљеви су остварени, а хипотезе у складу са постављеним циљевима.

МСц Милица Петрић учествовала је на више научних скупова, а у циљу давања прегледа досадашњих остварених резултата кандидата наводимо неке од њених научних и стручних радова:

1. Петрић, М. (2016). Интегративна настава граматике у млађим разредима основне школе, Зборник радова учитељског факултета у Призрену – Лепосавић, књига 10, стр. 59–66. М53
2. Петрић, М. (2016). Улога наставника у школи која подржава и стимулише развој ученика, *Методичка пракса*, Vol 13, бр. 1, стр. 25–40. М53
3. Петрић, М. (2017). О примени васпитно-дисциплинских мера. У: Даница Радуновић Столић (ур.), Зборник радова са Дванаесте конференције Васпитач у 21. веку, број 16. Алексинац: Висока школа за васпитаче струковних студија, Алексинац, стр. 74–82. М63
4. Петрић, М. (2018). Како утицати на мотивацију ученика у основним школама. У: Даница Радуновић Столић (ур.), Зборник радова са Тринаесте конференције Васпитач у 21. веку, број 17. Алексинац: Висока школа за васпитаче струковних студија, стр. 281–288. М63
5. Петрић, М. (2016). Мотивација ученика за коришћење библиотеке, Зборник радова студената докторских студија Учитељског факултета у Нишу Библиотека у настави, број 2, стр. 131–144.
6. Петрић, М. (2019). Интегративни приступ у настави српског језика, Зборник радова учитељског факултета у Призрену – Лепосавић, књига 13, стр. 219–224. М53
7. Глишовић, Г. и Петрић, М. (2020). Амбијентална настава у функцији унапређења здравља и постинућа знања у настави, *Методичка пракса*, Vol 23, бр. 2, стр. 185–192. М53
8. Петрић, М. (2021). Могућности стицања знања кроз амбијентално учење код деце предшколског и школског узраста. У: Даница Радуновић Столић (ур.), Зборник радова са Тринаесте конференције Васпитач у 21. веку, број 20. Алексинац: Висока школа за васпитаче струковних студија, стр. 281–288. М63 (ПРИХВАЋЕН ЗА ШТАМПУ).

4. Оцјену о испуњености обима и квалитета у односу на пријављену тему (по поглављима)²

Докторска дисертација кандидата МСц Милице Петрић под називом *Амбијентална настава у функцији унапређења знања ученика из природе и друштва* са стоји се од 256 страница формата А4 јасно изложеног текста са 20 табела, 16 графикона, 8 слика и прилозима од 146. до 256. стране. Подијељена је у следећа поглавља: *Увод, Теоријски оквир истраживања, Методолошки оквир истраживања, Резултати истраживања и дискусија, Закључак, Литература и Прилози*. Прије увода дат је садржај рада и резиме на српском и енглеском језику, заједно са кључним ријечима.

Рад је теоријско-практичног карактера с интенцијом да се расветле бројна питања и дају могући предлози и сугестије за унапређење наставе применом амбијенталног наставног модела у настави Природе и друштва.

У *оквиру првог дела* теоријског карактера, фокус је усмерен ка теоријским разматрањима и поставкама, користећи се сазнањима претходних истраживања која су на различите начине и са различитих аспеката проучавали амбијенталну наставу у настави природе и друштва.

²Испуњеност обима и квалитета у односу на пријављену тему, нарочито, треба да садржи: аналитички и системски прилаз у оцјењивању истраживачког постављеног предмета, циља и задатака у истраживању; испуњеност научног прилазу доказивања тврдњи или претпоставки у хипотезама, са обрадом података

Теоријски оквир представља и полазиште у дефинисању кључних појмова и релевантну основу за моделовање амбијенталног наставног приступа у настави Природе и друштва. Први део рада посвећен је амбијенталној настави и њеним специфичностима.

Други део рада, емпиријског карактера, представља експеримент са паралелним групама, при чему су ученици експерименталне групе садржаје из Света око нас и Природе и друштва усвајали применом амбијенталне наставе, док су ученици контролне групе исте наставне садржаје усвајали на дотадашњи, традиционалан начин. На основу теоријских хипотеза конципирали смо и применили експериментални модел амбијенталног приступа у настави Природе и друштва. Истраживање је спроведено током трајања школске 2020/2021. године на узорку од 78 ученика другог разреда и 119 ученика трећег разреда, пет основних школа: ОШ „Јован Јовановић Змај”, Обреновац, ОШ „Димитрије Туцовић” Краљево, ОШ „Дражевац”, ОШ „Никола Тесла” и ОШ „Рајко Михајловић” из Бањана. У оквиру истраживања ученици су били тестирани три пута – на почетку истраживања, после експерименталног истраживања и два месеца након истраживања. У методолошком приступу проблема истраживања полази се од проблема, значаја истраживања, преко дефинисаности предмета у циљу истраживања, постављених задатака и хипотеза, популације, па све до начина испитивања који су довели до потребних резултата неопходних за обраду и излагање.

Трећи део рада обухвата анализу и интерпретацију резултата истраживања до којих се дошло. Анализом одговора учитеља и ученика, дошло се до података везаних за амбијенталну наставу који су драгоцени и представљају помоћ учитељима који би примењивали или већ примењују овај приступ у настави природе и друштва. Резултати истраживања показали су позитиван утицај амбијенталне наставе на унапређење и трајност знања ученика из предмета Природа и друштво. Током израде овога рада дошло се до закључка да је мотивација ученика ка оваквом виду наставе врло висока, јер је анализа њихових одговора то потврдила, као то да су им часови били занимљиви и да би волели да овакви часови буду заступљенији у настави. О амбијенталној настави, а на основу добијених одговора, учитељи имају позитиван став и препознају значај и предности оваквог начина наставног рада.

5. Научне резултате докторске дисертације

Очекивани резултати, на основу постављеног циља истраживања, дају одговоре о могућностима примјене амбијенталне наставе у реализацији наставних садржаја из предмета Природа и друштво. Резултати истраживања потврђују позитиван утицај амбијенталне наставе у настави природе и друштва на повећан квалитет и трајност усвојених знања ученика из природе и друштва у поређењу са ученицима који исте наставне садржаје усвајају на уобичајени начин. Резултати научног истраживања потврђују да учитељи имају позитивне ставове и мишљења о примјени амбијенталне наставе у настави природе и друштва, али и да указују на неке од потешкоћа у примјени овог приступа у пракси, попут недостатка уџбеника и приручника који погодују оваквом начину рада, недостатка искуства наставног кадра и слично. Истраживање показује и потврђује претпоставку да ученици млађих разреда основне школе позитивно прихватају амбијенталну наставу у реализацији наставних садржаја из природе и друштва. Ово истраживање доприноси укупном осавремењавању наставе природе и друштва, те отвара могућности даљих истраживања.

6. Примјењивост и корисност резултата у теорији и пракси³

Резултати истраживања доприносе цјеловитијем сагледавању и објашњавању примјене амбијенталног приступа у настави природе и друштва у функцији обогаћивања методике наставе овог предмета. Резултати и закључци који су проистекли из истраживања сасвим јасно указују на позитивне ефекте примјене амбијенталне наставе, на унапређење знања ученика и њихову трајност.

Добијени резултата рада упућују на нове, могуће правце дјеловања у циљу осавремењивања наставе природе и друштва, који би ишли у правцу интензивирања наставног процеса, али и ка формирању и развијању свестране личности ученика.

Резултате истраживања могуће је примјенити у конкретним практичним ситуацијама као

³ Истаћи посебно примјењивост и корисност у односу на постојећа рејешења теорије и праксе

моделе амбијенталне наставе, који могу бити учитељима помоћ у реализацији наставних садржаја из природе и друштва у млађим разредима основне школе. Примјена амбијенталног приступа у настави природе и друштва допринијела је развоју позитивних особина код ученика, њиховој већој мотивисаности, истрајности и упорности чиме се и сам наставни процес подигао на виши ниво.

7. Начин презентирања резултата научној јавности⁴

Имајући у виду несумњиви квалитет и актуелност резултата истраживања презентованих у овој дисертацији, Комисија сматра да би највећи дио резултата истраживања било пожељно штампати у виду монографије. Такође, Комисија сматра да је пожељно да се поједини сегменти истраживања и спознаја до којих се дошло презентују научној јавности кроз радове публиковане у научним и стручним публикацијама, те да буду представљени на конференцијама, округлим столовима и/или научним скуповима.

Кандидаткиња је до сада објавила следеће радове који су дио сазнања до којих се дошло у току израде докторске дисертације:

1. Петрић, М. (2016). Интегративна настава граматике у млађим разредима основне школе, Зборник радова учитељског факултета у Призрену – Лепосавић, књига 10, стр. 59–66. М53
2. Петрић, М. (2016). Улога наставника у школи која подржава и стимулише развој ученика, *Методичка пракса*, Vol 13, бр. 1, стр. 25–40. М53
3. Петрић, М. (2017). О примени васпитно-дисциплинских мера. У: Даница Радуновић Столић (ур.), Зборник радова са Дванаесте конференције Васпитач у 21. веку, број 16. Алексинац: Висока школа за васпитаче струковних студија, Алексинац, стр. 74–82. М63
4. Петрић, М. (2018). Како утицати на мотивацију ученика у основним школама. У: Даница Радуновић Столић (ур.), Зборник радова са Тринаесте конференције Васпитач у 21. веку, број 17. Алексинац: Висока школа за васпитаче струковних студија, стр. 281–288. М63
5. Петрић, М. (2016). Мотивација ученика за коришћење библиотеке, Зборник радова студената докторских студија Учитељског факултета у Нишу Библиотека у настави, број 2, стр. 131–144.
6. Петрић, М. (2019). Интегративни приступ у настави српског језика, Зборник радова учитељског факултета у Призрену – Лепосавић, књига 13, стр. 219–224. М53
7. Глишовић, Г. и Петрић, М. (2020). Амбијентална настава у функцији унапређења здравља и постинућа знања у настави, *Методичка пракса*, Vol 23, бр. 2, стр. 185–192. М53
8. Петрић, М. (2021). Могућности стицања знања кроз амбијентално учење код деце предшколског и школског узраста. У: Даница Радуновић Столић (ур.), Зборник радова са Тринаесте конференције Васпитач у 21. веку, број 20. Алексинац: Висока школа за васпитаче струковних студија, стр. 281–288. М63 (ПРИХВАЋЕН ЗА ШТАМПУ).

8. ЗАКЉУЧАК И ПРЕДЛОГ⁵

Након прегледа докторске дисертације кандидата МСц Милице Петрић, анализе њених резултата и домета, чланови Комисије констатују следеће:

1. Рад који нам је поднесен на увид одговара истраживачком пројекту који је Наставно-научно вијеће Педагошког факултета Бијељина, Универзитета у Источном Сарајеву прихватило приликом одобравања теме докторске дисертације под насловом *Амбијентална настава у функцији унапређења знања ученика из природе и друштва*.
2. Истраживање реализовано у склопу рада на дисертацији методолошки је коректно конциптирано. Поступци конструисања или адаптације мјерних инструмената, провјере њихових метријских карактеристика, прикупљања података и њихове обраде реализовани су

⁴ Наводе се радови докторанта у зборницима и часописима у којима су објављени (истраживачки проблеми и резултати предмета истраживања докторске дисертације)

⁵У закључку се, поред осталог, наводи и назив квалификације коју докторант стиче одбраном тезе

у складу са методолошким стандардима.

3. Анализа добијених резултата, њихова интерпретација и теоријска елаборација урађена је коректно, што је омогућило добијање научно релевантних генерализација.

4. Текст дисертације је писан прегледно, систематично и лако разумљивим стилем.

5. Кандидаткитиња је показала да влада потребним знањима из области на коју се односи тема дисертације, да је упозната са различитим теоријским приступима који постоје у области, те да има шири увид у истраживања реализована од стране других истраживача. Такође је током рада на дисертацији демонстрирала ниво самосталности који је неопходан научном истраживачу.

6. Докторска дисертација под насловом *Амбијентална настава у функцији унапређења знања ученика из природе и друштва* представља допринос методолошким сазнањима у области методике природе и друштва. Имајући у виду ове констатације и раније изнесене ставове, Комисија даје једногласну позитивну оцјену за урађену докторску дисертацију кандидата МСц Милице Петрић *Амбијентална настава у функцији унапређења знања ученика из природе и друштва* и са задовољством предлаже Наставно-научном вијећу Педагошког факултета Бијељина, Универзитета у Источном Сарајеву да прихвати извјештај о оцјени дисертације и да га упути у даљу процедуру и предузме све Законом предвиђене кораке у вези са давањем сагласности Сената Универзитета и заказивањем јавне одбране.

Мјесто: Бијељина

Датум: 12.07.2021. године

Комисија:

1. др Александра Шиндић-Радић, редовни професор, Методика васпитно-образовног рада, Универзитет у Бањој Луци, Филозофски факултет, предсједник Комисије;

---

2. др Миленко Ђурчић, professor emeritus, Методика васпитно-образовног рада, Универзитет у Источном Сарајеву, Педагошки Факултет у Бијељини, члан Комисије;

---

3. др Стево Пашалић, редовни професор, Друштвена географија и демографија, Универзитет у Источном Сарајеву, Педагошки Факултет у Бијељини, члан Комисије;

---

4. др Слађана Петронић, редовни професор, Методика наставе природе и друштва, Универзитет у Источном Сарајеву, Пољопривредни факултет у Источном Сарајеву, члан Комисије;

---

5. др Драгана Радивојевић, доцент, Методика васпитно-образовног рада, Универзитет у Источном Сарајеву, Педагошки Факултет у Бијељини, члан Комисије;

Издвојено мишљење⁶:

1. _____, у звању _____ (НО _____, УНО
_____, Универзитет _____,
Факултет _____ у _____, члан Комисије;

---

⁶Чланови комисије који се не слажу са мишљењем већине чланова комисије, обавезни су да у извештај унесу издвојено мишљење са образложењем разлога због се не слажу са мишљењем већине чланова комисије (члан комисије који је издвојио мишљење потписује се испод навода о издвојеном мишљењу)